

Caravaggio: realisme i modernitat

La veritat no sempre ha estat entesa de la manera com la veiem actualment. A Grècia la veritat es trobava en la bellesa, en el misteri, per tant, la part essencial de tota cosa era aquella que no es deixava explicar. La peculiaritat de les coses era molt important en la manera de veure la realitat ja que cada cosa era única i, per tant, completament diferent a una altra. Però, aquesta concepció acaba a finals de l'època clàssica (s. IV a.C) i va evolucionant fins que culmina al s. XV amb l'aparició de la ciència que estudia el que ara es considera la realitat en el marc d'un espai i temps infinits. Així doncs, al s. XV s'inicia la modernitat per a la qual la raó es troba en la ciència i només es considera cert allò que es deixa explicar científicament. Quin és, llavors, l'espai de l'art i de què parlarà?

En el meu treball de recerca he intentat respondre aquesta pregunta a partir de l'obra de Caravaggio, un pintor de principis de la modernitat que assumeix d'una manera completament nova aquest nou concepte de realitat i veritat. El realisme és la característica principal d'aquest pintor, un realisme que ens apropa a l'obra d'una manera espectacular i que ens fa sentir els passatges que representa com si ens poguessin passar a nosaltres mateixos. A diferència del que passa en el primer Renaixement, Caravaggio no pretén plasmar figures ideals allunyades de l'home corrent damunt la tela, sinó allò que ara s'entén per realitat: figures sotmeses al pas del temps, persones que senten i pensen el mateix que podria sentir i pensar qualsevol en les mateixes circumstàncies. L'artista representa d'una manera totalment innovadora la religió, tema que domina aquesta època de la reforma i la contrareforma, ja que en la seva obra sants i màrtirs són representats com a homes qualssevol amb vivències i experiències viscudes dintre del marc de la realitat, no del marc ideal diví. Ens mostra la vida de Crist com mai abans s'havia mostrat: simple i pobre i, sobretot, entre els mortals: homes senzills, prostitutes, lladres... A més, aconsegueix representar just l'instant en què succeeixen els fets més sensibles de la història bíblica apropant-nos, així, a la religió d'una manera íntima i personal. A més de la innovació que suposa la seva peculiar manera d'entendre la religió, Caravaggio aporta una nova tècnica que influirà molt en els artistes que vindran posteriorment com Velàzquez o Rembrandt: el tenebrisme, solució que es basa en submergir en una ombra molt densa una gran part de la superfície del quadre i fer sorgir els personatges d'aquesta ombra gràcies a una il·luminació brutal. Podríem dir que, igual que un científic aïlla i observa el seu objecte d'estudi, Caravaggio analitza els seus personatges.

Així doncs, Caravaggio aporta elements completament innovadors en la història de l'art i, a través de la seva obra, ens ajuda a reflexionar sobre la nostra manera d'entendre el que és, la vida, la mort i el destí de l'home.